

СТАНОВИЩЕ

от доц.д-р Добринка Асенова Божинова относно дисертационния труд на г-н Петър Василев Вълков на тема: „ЛИЧНОСТНИ ДЕТЕРМИНАНТИ И РОЛЯ НА СЕМЕЙНАТА СРЕДА ЗА ФОРМИРАНЕ НА ЗАВИСИМОСТ КЪМ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА”

Дисертационният труд на г-н Петър Василев Вълков е фокусиран към един изключително актуален проблем – зависимостта към психоактивни вещества, която непрекъснато нараства не само у нас, но и по света. Приветствам разсъжденията на докторанта, тъй като справянето с този световен проблем минава не само / и не толкова/ през законодателните политики, а основно през сериозна психологична работа в посока особеностите на личността, както и през превантивна работа със семейството като основен фактор за формирането на личностните детерминанти у индивида.

Изключително добро впечатление прави сериозното и задълбочено отношение на г-н Вълков към дисертационната му работа, което проличава и от нейния обем / 208стр./, и от детайлната разра-ботка на отделните и части /пет части с над осемдесет подзаглавия/, и от впечатляващата литературна справка / 235 заглавия, от които 40 на кирилица и 195 на латиница/.

Теоритичната част на доктората е изключително прецизно разработена – застъпени са многоброй-ни и разнообразни фокуси на темата, като след всеки един от тях има и съответно обобщение. Тук обаче е и мястото на първата ми забележка към докторанта, а именно – липсата на баланс между теоритичната и емпиричната част на дисертацията. Обемът на теоритичната част надвишава обема на емпиричната част, вместо да е обратното. За мен лично причината за този дисбаланс се крие в прекомерното разпростиране на г- Вълков в посока на съществуващите теоритични разработки за сметка на недостатъчното анализиране на резултатите, получени от направените изследвания, както и в недостатъчното и еднотипно онагледяване на тези резултати.

Другите ми по-сериозни забележки по отношение на емпиричната част от доктората на г-н Вълков се свеждат основно до:

1. Хипотеза № 5

В основата си е правилно формулирана, но в т.н. „родителски стил” не е включена налага-щата се в последното десетилетие теза за ролята на свръхпротективната и доминантна майка, която е „налице” при всички видови зависимости /не само в разглежданата от автора/, независимо от възрастта и роля на зависимите индивиди.

2. Хипотеза № 9

Ремисия от 1 месец изобщо не е сериозна и реална ремисия, заслужаваща научно внимание и обсъждане. Абстинентните кризи следват още дълго време след това и за окончателно справяне със зависимостта в днешно време се приема период от ремисия в рамките на поне две години, по време на които има поне няколко рискови абстинентни кризи. Включването в изследването на лица с период на ремисия по-малко от две години влияе съществено върху резултатите от изследването, тъй като тези хора все още не са се справили докрай със своята зависимост и е естествено тяхното ниво на тревожност и депресия да е различно /поне в по-голямата част от времето/ да е различно от това на хората, при които не е налице проблем с психоактивни вещества.

3. В една клинично – психологична работа, фокусирана към изследването на личностни детерминанти не може /поне според мен/ да не се ползва някой от големшти и признати многофакторни личностни въпросници от типа на ММРІ или теста на Т.Лири, който е създаден в пряка корелация с ММРІ. Невключването в разработката на г-н Вълков на такъв тест е пропуск ,тъй като тези многофакторни клинично психологични инструменти /признати и ползвани в световната практика/ дават много по-богати и сигурни резултати.
4. Ползваният от докторанта статистически метод за обработка на резултатите от изследванията е качествен и утвърден в практиката. Той обаче дава много по-богати възможности за корелации, връзки и зависимости, които г-н Вълков на практика не е използвал. Методът дава и много богати възможности за онагледяване на получените резултати, от които авторът също не се е възползвал.
5. Изследването на случаи /стр.186 – 202/ би трябвало да се добави към „Приложения” – включването им към емпиричната част изкуствено увеличава нейния обем за сметка на по-подрабния и задълбочен анализ на резултатите от проведеното изследване. Освен това дисбаланса между двете големи части на третирания труд става още по-голям .

Имам и някои чисто технически забележки към дисертационната работа на г-н Вълков, по-съществените от които са:

- наличие на заглавия или подзаглавия в края на страницата, при което текстът започва на следващата страница / напр. стр.№ 11 – „Научна значимост”; стр.№ 41 – „Намаляват ли цигарите стреса”; стр.№ 60 – „Барбитурати”; стр.№ 101 – „Обобщение” , както и на още много други места в текста
- Въпросникът за депресия на Бек, който е един от ползваните в доктората инструменти, е представен без начина, по който се структурират отговорите на отделните айтеми /полярен, алтернативен, степенен? /

В рамките на едно цялостно обобщение бих искала да кажа, че докторският труд на г-н Петър Василев Вълков е посветен на една изключително актуална тема в съвременното ни,

която обаче все още не е разработена в достатъчна степен. По тази причина приносният характер на дисертацията е повече от значим и очевиден.

Докторантът е свършил не просто голяма по обем работа, а тази работа е извършена прецизно, задълбочено, аналитично. От тук и забележките, които имам към дисертационната разработка на г-н Вълков са по-скоро с препоръчителен характер с оглед негова евентуална бъдеща работа в из-браната посока „Личност – Семейна среда – Зависимости”. Искрено се надявам авторът да продължи работата си в тази актуална посока, убедена съм, че притежава необходимите за това качества и вярвам, че настоящата ме разработка ще бъде подобаващо оценена.

03.12.2014г.

Подпис:.....

София

/доц.д-р Д. Божинова/